

СЛОВО ПРО ДРУГА

Складний час ми зараз переживаємо. Те, що було постійне, як би вічне, стало валитись, починаючи від економіки аж до політики, від духовних початків до перетворення їх в життя. Ті особистості, від яких залежало сучасне і майбутнє, зникли, взамін виступають нові обличчя, які скороспішно пропонують людству ідеали. На виникнення нових особистостей пропонують молитися, і у цьому плині історії простій людині стало важко орієнтуватися що, де, коли і куди. Стала черствіти душа, стали забувати, а то і зовсім відмовлятися від прожитого в боротьбі, труді, відчаї.

Надто швидко і не оглядаючись на минуле, ми все змітаємо в очікуванні чогось нового, сміливого, прогресивного, не зупиняючись у цьому русі для аналізу, логіки, правди в оцінці подій. У пресі уже появились фундаментальні статті про минулі події, про живучих у минулі часи діячів нашої української держави, про їх помилки, про їх зв'язки з історією, народом, про їх побут, про їх ідейні переконання, про реакцію ними зробленого на діяння народу.

Досить згадати документи – спогади П.Шелеста, Я.Погребняка, О.Ляшка, В.Врублевського, К.Масика, в яких з документальною точністю відтворюються події і характери людей того часу, про який вони розповідають. Багато із минулого піддано глибокій науковій критиці. Видно, без цього неможливо рухатись вперед. Правда повинна бути головною у визначенні тих або інших подій в історії і впливу на них історичних особистостей.

Ось і мені хотілося би сказати кілька слів про ту людину, з якою я багато років контактував, зустрічаючись у ділових обставинах і колі друзів, з якими пройшов не одне десятиліття разом. Це було, якщо пам'ять не дасть збрехати, десь у 1958 році, коли у виставочному павільйоні на Інститутській вулиці відкрилась республіканська художня виставка. Уряд уже відвідав цю виставку, відгрімів фанфари, глядач став розходитись, і до мене підійшла відповідальна людина і сказала: “Ось я хочу вас познайомити з однією людиною. Це Юрій Юрійович Кондуфор”. До мене підійшла чарівна молода людина з красунею блондинкою і протягнула руки. То були він і його жінка. Ми потисли руки і я почув щире довіру. І з тої пори наші відносини ніколи не переривались. У свій час я працював над історичною картиною “До Петрограда”. Я багато часу бував у бібліотеці ім. Салтикова-Щедріна у Ленінграді. Будучи у Москві, познайомився з відомим істориком-академіком І.І.Мінцем, який мені допоміг зрозуміти події. А Юрій Юрійович захищав докторську дисертацію у Москві. Зустрівшись з ним, я пізнав, що у нього науковим консультантом теж Мінц І.І. Ось так на одному історичному факті зустрілися я – бувший студент – і майбутній доктор наук: Юрій Юрійович, який блискуче захистив докторську дисертацію, а я в майбутньому став аспірантом. З часом він запросив мене додому і там мені представив цілу компанію друзів, гордість українського мистецтва, друзів по духу і однодумців. І ось я поринув у це прекрасне коло нових знайомих, про яких у мене самі теплі спогади знаходяться в моєму серці.

Хотілося б згадати про всіх: і Юру Гуляєва, і Дмитра Гнатюка, і Беллу

Руденко, і Юру Єльченка, і Потапових, і Михайла Хмелька, і Федора Баклана, і групу вчених як Андрій Ромаданов, і Волкова Сергія, і професорів м.Харкова, де Юрій Юрійович навчався і працював багато років. Завжди в колі друзів і товаришів велись бесіди про зріст нашої культури і мистецтва, стремління підняти вище значення і вплив культури на свідомість народу, на збагачення його новою духовною силою. Згадую, як душевно співав Юрій Гуляєв старовинні романси, його чудовий баритон до сих пір звучить в моїх вухах, особливо роман “Не пробуждай воспоминаний”. Взагалі то були справжні творчі вечори, і в них активну участь приймав Юрій Юрійович. Він і сам був застрільником усіх відвідувань театрів, виставок, показів, зустрічей з діячами культури і мистецтва. Коли твір йому не подобався або проявляв чисто формалістичні риси, він завжди шумів і нехтував, говорячи: “І нащо ці кривляння”.

Одного разу, як кажуть, “на килим”, викликав Юрія Юрійовича П.Шелест. Була спека, не було чим дихати. Кондуфор з’явився до нього в тенісці. Шелест накинувся на нього: “Як це ви в такій формі з’являєтесь до мене, ще в тенісці!” Він подивився і спокійно сказав: “А хіба у нас є якась особлива форма?” Ця відповідь коштувала йому кар’єри. Це ще раз підкреслює його принциповий характер. Він ніколи ні перед ким не гнув спину.

У житті це була скромна людина. Другий на його місці, маючи при обов’язковій службі чорну “Волгу”, експлуатував би її на кожному кроці. Він сідає на річковий трамвай і їде на дачу до мене в саму спеку в людській тісноті. Він був великим оптимістом. Завжди з посмішкою на обличчі, завжди з бадьорим поглядом дивлячись на оточуюче життя. Такому оптимізму можна тільки позаздрити. Навіть будучи тяжко хворим, він знаходив тему для юмору, для бадьорості, для доброго “знуцання” над оточуючими. Це була людина свого часу.